

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОГРАФІЯ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 242 Туризм»

2018 рік

Розробник: Сич Віталій Андрійович, к.г.н., доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 8 від “22” березня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Топчієв О.Г.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 3 від “29” березня 2018 року

Голова НМК

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни «Географія світової спадщини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є природоохоронні території світу як основа туристсько-рекреаційного використання.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Лекційний курс та практичні заняття з курсу "Географія світової спадщини" викладається після засвоєння студентами наступних дисциплін: "Географія туризму", "Правове регулювання туристичної діяльності", "Географія релігій", "Географія світової культури та мистецтва", "Фізична географія материків та океанів", "Міжнародний туризм", "Екологічний туризм", "Туризм в країнах Чорноморсько-Середземноморського басейну", "Біосферні ресурси світу", "Туристично-рекреаційні ресурси України". Вивчається на 1 курсі магістратури, протягом 2-го семестру.

Програма навчальної дисципліни складається з 1 змістовного модуля "Поняття та географічний розподіл основних пам'яток природи й культури, що утворюють Всесвітню спадщину ЮНЕСКО".

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою вивчення дисципліни «Географія світової спадщини» є формування комплексного уявлення про всесвітню культурну і природну спадщину, пам'ятки природи, історії і культури світового значення, їх типологічних і територіальних особливостях.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Географія світової спадщини» є знайомство із феноменом спадщини в сучасній науці й культурі; вивчення основних понять, категорій, функцій спадщини; отримання уявлення про основні історико-культурні та природоохоронні території й об'єкти, їхнє місце в українській і світовій культурі; вивчення світового та українського досвіду охорони та використання спадщини; розгляд проблем використання історико-культурної й природної спадщини; прищеплення розуміння необхідності дбайливого відношення до історико-культурного та природного надбання, уміння використовувати отримані знання в суспільній і професійній сферах діяльності

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

а) загальні компетентності (ЗК):

- діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку (ЗК1);
- уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі (ЗК3);
- дослідницькі навички і вміння (ЗК11);
- уміння приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми (ЗК12);

б) фахові компетентності спеціальності:

- здатність визначати основні поняття та категорії наукової методології туризму (туризмології) та застосовувати їх у професійній діяльності (ФК1);
- здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму (ФК2);
- здатність аналізувати геопросторову організацію туристичного процесу та проектувати її розвиток на засадах сталості (ФК3);
- розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності (ФК4);
- здатність розробляти та впроваджувати регіональні програми розвитку сталого туризму (ФК7);
- здатність впроваджувати в практику міжнародний досвід туристичної діяльності (ФК8);
- розуміння механізмів взаємодії суб'єктів світового та національного туристичного ринків і положень соціально-відповідального бізнесу в туризмі (ФК9);

- здатність до управління інформацією (ФК11);
- здатність до визначення стратегічних завдань у розвитку туристичного бізнесу (ФК13);
- здатність до міжкультурної взаємодії в сфері міжнародної туристичної освіти та професійної діяльності (ФК17);
- здатність застосовувати у професійній діяльності фахову термінологію (українські та міжнародні терміни і поняття), методи отримання нового знання (ФК18);
- уміння аргументувати та відстоювати свою позицію в процесі професійної діяльності (ФК19).

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати зміст поняття «природна, природно-культурна та культурна спадщина»; цілі і завдання діяльності міжнародної організації ЮНЕСКО, а також її організаційну структуру та основні напрямки роботи; базові уявлення про Конвенцію ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини; принципи формування Списку Всесвітньої спадщини, критерії відбору об'єктів, їх генетичну різноманітність і географічний розподіл; географічний розподіл основних пам'яток природи та культури, що утворюють Всесвітню спадщину ЮНЕСКО; об'єкти природної та культурної спадщини України та особливості їх просторового розподілу;

вміти охарактеризувати найбільш відомі унікальні об'єкти Всесвітньої природної, природно-культурної та культурної спадщини ЮНЕСКО за регіонами та країнами світу; - знаходити необхідну інформацію про менш відомі пам'ятки природи, історії і культури та країни, в яких вони знаходяться; оцінювати досягнення національної та світової культури, раціонально використовувати їх в туристичній діяльності; виявляти основні проблеми охорони та рекреаційно-туристичного використання Всесвітньої спадщини.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, що становить 4 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Поняття та географічний розподіл основних пам'яток природи й культури, що утворюють Всесвітню спадщину ЮНЕСКО

Тема 1. Сутність природної та культурної спадщини та основні етапи створення списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Історія розвитку та передумови створення списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Мета та завдання Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини. Попередні списки Всесвітньої спадщини. Перелік об'єктів Світової спадщини в небезпеці. Країни-лідери за кількістю об'єктів зі статусом ЮНЕСКО. Переваги, яку отримує держава, що підписала Конвенцію про всесвітню спадщину. Основні етапи розвитку списку всесвітньої спадщини.

Тема 2. Критерії та умови для включення об'єктів до переліку Світової спадщини людства.

Основні сучасні тенденції формування Списку Всесвітньої спадщини. Звітність країн-учасниць Конвенції про стан об'єктів спадщини. Типологічний, регіональний, хронологічний і тематичний аналіз об'єктів спадщини. Процедура внесення об'єктів до списку Всесвітньої спадщини. Основні та додаткові критерії для внесення пам'яток, ансамблів або визначних місць до переліку об'єктів Світової культурної спадщини. Критерії та умови цілісності для природних пам'яток, геологічних й фізіографічних утворень та природних визначних місць для включення їх до переліку Світової природної спадщини людства.

Тема 3. Всесвітня культурна спадщина Європи.

Загальна характеристика об'єктів Світової культурної спадщини Європи за регіонами та країнами: кількість, географічний розподіл, специфіка, своєрідність і унікальність.

Тема 4. Всесвітня природна і природно-культурна спадщина Європи

Загальна характеристика об'єктів Світової природної та природно-культурної спадщини Європи за регіонами та країнами: кількість, географічний розподіл, специфіка, своєрідність і унікальність.

Тема 5. Об'єкти Всесвітньої спадщини в Україні.

Загальна характеристика об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні (Дерев'яні церкви карпатського регіону України та Польщі, Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора, Геодезична дуга Струве; Київ: Собор святої Софії і Києво-Печерська Лавра; Архітектурний ансамбль Резиденція митрополитів Буковини і Далмації, Ансамбль історичного центру Львова, Букові праліси Карпат та інших регіонів Європи).

Об'єкти попереднього списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні (Борисоглібський собор та Спасо-Преображенський собор в Чернігові, Національний степовий біосферний заповідник «Асканія-Нова», Культурний ландшафт каньйону у Кам'янці-Подільському, Дендрологічний парк «Софіївка», Бахчисарайський палац кримських ханів, Кам'яна Могила, Історичний центр і порт Одеси, Аккерманська фортеця, Чуфут-Кале, Ескі-Кермен та Мангуп-Кале)

Тема 6. Всесвітня культурна, природна і природно-культурна спадщина Азії

Особливості просторового розміщення, специфіка, своєрідність і унікальність природної, культурної та змішаної Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Азії.

Тема 7. Всесвітня культурна, природна і природно-культурна спадщина Африки

Кількість, географічний розподіл, критерії, специфіка, своєрідність і унікальність об'єктів Всесвітньої культурної, природної і природно-культурної спадщини Африки.

Тема 8. Всесвітня культурна, природна і природно-культурна спадщина Північної та Центральної Америки

Особливості просторового розміщення, специфіка, своєрідність і унікальність природної, культурної та змішаної Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Північній та Центральній Америці.

Тема 9. Всесвітня культурна, природна і природно-культурна спадщина Південної Америки

Кількість, географічний розподіл, критерії, специфіка, своєрідність і унікальність об'єктів Всесвітньої культурної, природної і природно-культурної спадщини Південної Америки

Тема 10. Всесвітня культурна, природна і природно-культурна спадщина Австралії та Океанії

Особливості просторового розміщення, специфіка, своєрідність і унікальність природної, культурної та змішаної Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Австралії та Океанії.

Великий бар'єрний риф, Острови Лорд-Хау, Маккуорі, Херд і Макдоналд, Національний парк Какаду і Область озер Уїлландро, Дика природа Тасманії, Дошові ліси східного узбережжя Австралії, Узбережжя Нінгало, Національний парк Улуру-Ката Тьюта і Острів Фрейзер, Вологі тропіки Квінсленду і Національний парк Блу-Маунтінс, Шарк-Бей та Національний парк Пурнулулу, Сіднейський оперний театр, Каторжні поселення Австралії, Будинки Королівської виставки та Карлтонські сади, Об'єкти Світової

спадщини ЮНЕСКО Нової Зеландії, Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО Федеративних Штатів Мікронезії, Фіджі, Папуа Нової Гвінеї, Маршаллових Островів

3. Рекомендована література

Основна

1. Денисенко Г.Г. Культурна спадщина у формуванні історичної пам'яті. - К : Інститут історії НАН України, 2018 - 319 с.
2. Збірник нормативно-правових актів сфери охорони культурної спадщини. - Чернігів: ВАТ «РВК Деснянська правда», 2011. - 796 с.
3. Історико-культурні заповідники: Номінаційні дос'є об'єктів культурної спадщини, запропоновані для занесення до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. - К.: НДІ пам'яткоохоронних досліджень, 2014. - 280 с.
4. Керівництво з підготовки номінацій об'єктів Світової спадщини. Світова спадщина. Інформаційний посібник / Видання 2-е, 2011. – 278 с.
5. Конвенція про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2009. — Т. 5 : Кон — Кю. — С. 12. — 560 с.
6. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО : міжнар. док. від 17.10.2003 - http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d69
7. Культурна спадщина України: Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища. Збірник офіційних документів. - К., 2002.
8. Культурна спадщина людства: збереження та використання / В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Моздир, О. О. Тарасенко. – Л. : Фенікс, 2002. – 160 с.
9. Мельничук О. І. Міжнародно-правовий статус всесвітньої культурної і природної спадщини / О. І. Мельничук. – К. : Наук. думка, 2008. – 287 с.
10. Міжнародні засади охорони нерухомої культурної спадщини. - К.: Фенікс, 2008. - 176 с.
11. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні : пам'ятка (уклад. О. О. Скаченко). – К. : Вид. центр КНУКіМ, 2014. – 71 с.
12. Офіційний сайт ЮНЕСКО. Список об'єктів Всесвітньої спадщини - <http://whc.unesco.org/en/list/en/news/1049/en/list>
13. Охорона культурної спадщини. Нормативна база: 36. документів / УТОППС, Центр пам'яткознавства. - К.: НВП «Ферокол», 2010. - 580 с.
14. Managing cultural world heritage // World Heritage Resource manual. – UNESCO/ICCROM/ ICOMOS/ IUCN. – 2011. – 116 p.
15. Managing natural world heritage // World Heritage Resource manual. – UNESCO/ICCROM/ ICOMOS/ IUCN. – 2012. – 98 p.

Додаткова

1. Атлас Чудес Света. Выдающиеся архитектурные сооружения и памятники всех времен и народов. — М., 1995
2. Блокин И. П., Буторин А. А., Цыпленков С. А., и др. Методическое пособие по подготовке номинаций природных объектов для включения их в Список Всемирного Наследия. — М., 2000
3. Борисов В. А. и др. Охраняемые природные территории мира. — М., 1985
4. Веденин Ю. А. География наследия. Территориальные подходы к изучению и сохранению наследия. — М. : Новый хронограф, 2017. — 472 с
5. Веденин Ю. А., Мазуров, Ю. Л., Максаковский, Н. В., Шульгин, П. М. Всемирное культурное и природное наследие: документы, комментарии, списки объектов. — М. : Институт Наследия.— 1999. — 337 с.
6. Восточная Европа: Путеводитель. - Тверь: НТИФ Студия- С, 1997.

7. Всемирное культурное и природное наследие в образовании: Учебно-справочное пособие / под ред. Соломина В.П. - СПб.: «Союз», 2001. - 320 с
8. Всемирное культурное и природное наследие: документы, комментарии, списки объектов. - М.: Институт Наследия, 1999.
9. Гебель П. Природное наследие человечества. Ландшафты и сокровища природы под охраной ЮНЕСКО. — М. : БММ АО, 1999.
10. Григорьев А. А. География всемирного наследия : учеб. пособие / Ал. А. Григорьев.— М. : Издательство Юрайт, 2018. — 298 с.
11. Григорьев А. А. Наследие эпохи мегалитов. Геокультурные аспекты : Серия География культуры. — СПб.: Астерион, 2017. — 221 с.
12. Григорьев А. А. Священные места планеты. — СПб. : Изд. АССПИН, 2003.
13. Гуляева В. И. Забытые города Майя. Проблема искусства и архитектуры. - М.: Искусство. 1984. - 184 с.
14. Густерин П. В. Города Арабского Востока. - М.: Восток-Запад, 2007. -352 с.
15. Дробот В. И. Концепция Всемирного природного наследия: учебное пособие / В.И. Дробот. — Йошкар-Ола, 2008. — 122 с.
16. История культуры стран Западной Европы в эпоху Возрождения / под. ред. Л. М. Брагиной. - М.: Высшая школа. 2001. - 479 с
17. Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження / [за ред. В. О. Горбика, С. І. Кота] – К. : НАН України; Ін-т історії України, 1998. – 400 с.
18. Каттансо М., Трифони Я. Сокровища человечества. Всемирное наследие ЮНЕСКО. М.: Изд-во «АСТ», 2005. - 512с
19. Кисель В. П. Памятники всемирного наследия : попул. энцикл.-справ. / В. П. Кисель. – Минск : Белэн, 1998. – 287 с.
20. Класифікатори нерухомих об'єктів культурної спадщини України / НДІ пам'яткоохорон. дослідж. – К. : Фенікс, 2012. – 77 с.
21. Князев Ю.П. Всемирное культурное и культурно-природное наследие. Учебное пособие. - Волгоград: Лицей. 2015. - 219 с
22. Князев Ю.П. Всемирное природное и культурно-природное наследие ЮНЕСКО. Учеб.-справ. пособ. - Волгоград: Лицей. 2011. - 257 с
23. Князев Ю.П. Всемирное природное и культурно-природное наследие. Азия, Америка, Африка, Австралия и Океания: учеб, пособие. - Волгоград: Принт, 2016. - 200 с.
24. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО: міжнар. док. від 16.11.1972 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_089.
25. Круис Е, Риффенбург Б. Соборы мира. Атлас чудес света. — М., 1998
26. Кулешова М. Е. Понятийно-терминологическая система «Природное и культурное наследие»: содержание и основные понятия // Культурная география / научный ред. Ю. А. Веденин, Р. Ф. Туровский. — М. : Ин-т наследия, 2001
27. Культурна спадщина людства: збереження та використання / В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Моздир, О. О. Тарасенко. – Л. : Фенікс, 2002. – 160 с.
28. Культурный ландшафт как объект наследия / под ред. Ю. А. Веденина, М. Е. Кулешовой. — М. : Ин-т наследия; СПб. : Изд-во «Дмитрий Буланин», 2004
29. Линде Г., Брегшнейдер Э. До прихода белого человека: Африка открывает свое прошлое. - М.: Наука, 1965. - 264 с.
30. Маке Ж. Цивилизации Африки южнее Сахары. История, технические навыки, искусства, общества. - М.: Наука. 1974. - 192 с.
31. Максаковский В. П. Всемирное культурное наследие: Научно- популярное справочное издание. — М. : Агентство Издательский сервис, 2000. — 416 с.
32. Максаковский Н.В. Всемирное природное наследие. — М., 2005. — 396 с.
33. Манаков А. Г. Туристские регионы мира. География культурного наследия: Учебное пособие. - Псков: ПГПУ, 2011. - 320 с

34. Мартыненко И. Э. Правовой статус, охрана и восстановление историко-культурного наследия : монография / И.Э. Мартыненко. – Гродно : ГрГУ, 2005. – 343 стр.
35. Мелешкина Е.А., Долматова А.А. Современный взгляд на храмовую архитектуру Древней Индии. - М.: Издатель. 2010. - 184 с.
36. Мельничук О. І. Міжнародно–правовий статус всесвітньої культурної і природної спадщини / О. І. Мельничук. – К. : Наук. думка, 2008. – 287 с.
37. Міжнародні документи [конвенції, хартії, рекомендації з питань охорони культурних цінностей] // Пам'яткознавство: правова охорона культурних надбань : зб. док. / Ін-т культурології Акад. мистецтв України. – К., 2009. – С. 220–360.
38. Міжнародні засади охорони нерухомої культурної спадщини / М-во культури і туризму України ; Держ. служба з питань нац. культ. спадщини ; Н.-д. ін-т пам'яткоохоронних дослідж. ; [упоряд. та ред. І. Касяненко]. – К. : Фенікс, 2008. – 176 с.
39. Міжнародні засади охорони нерухомої культурної спадщини : [міжнародні документи] – К. : Фенікс, 2008. – 176 с.
40. Непомнящий И. Н. Тайны древней Африки. - М.: Вече, 2002. - 480 с.
41. Охрана наследия за рубежом: опыт прошлого и современные проблемы. — М., 1995.
42. Пам'ять мира: общин руководящие принципы сохранения документального наследия / подгот. Р. Эдмондсон. – Париж : ЮНЕСКО, 2002. – 72 с.
43. Паризька Декларація «Про культурну спадщину як рушійну силу розвитку». Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS). – Париж, 2011. – 11 с.
44. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 8.06.2000 р. № 1805 – III // Відомості Верховної Ради. – 2000. – №39. – ст. 333; Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 5. – ст. 114.
45. Путеводители серии Polyglott. - Мюнхен: Дубль В. - Москва: АЯКС-ПРЕСС, 1994-2009.
46. Стецюк В. В. Природна та етнокультурна спадщина України: новітні дослідження / В. В. Стецюк, В. Г. Пазинич, Т. І. Ткаченко ; за ред. В. В. Стецюка. – К. : Вища школа, 2012. – 344 с.
47. Сто великих чудес света / Авт.-сост. Н. А. Ионина. - Москва: Вече, 1998. - 527 с.
48. Тораманян А.Х. Средневековая архитектура Армении и Балканских стран. - Ереван: Амроцгрупп, 2003. - 75 с.
49. Утко Е. В. 100 мест всемирного наследия Юнеско. - М.: Эксмо, 2014. – 96 с.
50. Утко Е., Шумихина О. Сокровища человечества: 981 памятник Всемирного наследия ЮНЕСКО. - Москва : Эксмо, 2013. - 535 с
51. Фезер Т. Сокровища человечества. Памятники истории культуры и природные заповедники под охраной ЮНЕСКО. — М.: БММ АО, 1997
52. Чудеса природы: Атлас чудес света / Д. Бакстер и др. - Москва : БММ, 1996. - 207 с.
53. Юдина Н. А. 100 великих заповедников и парков. - М.: Вече, 2003.

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова - <http://lib.onu.edu.ua/>
2. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО : міжнар. док. від 17.10.2003 - http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d69.
3. Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини - http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_089
4. Одеська національна наукова бібліотека - <http://odnb.odessa.ua>
5. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського - <http://biblioteka.od.ua>

6. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури ЮНЕСКО // М-во культури України - <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/266068;jsessionid=706F3D96641D5D9FEF60BE8105CC4EB1>
7. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО - <http://whc.unesco.org>
8. Постійне представництво України при ЮНЕСКО – <http://unesco.mfa.gov.ua/ua/ukraine-unesco>
9. Рекомендація ООН про збереження традиційної культури та фольклору // Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара». – Режим доступу: <http://etnoua.info/novyny/rekomendacijaoon-pro-zberezhenja-folkloru/>
10. Рекомендація ООН про збереження традиційної культури та фольклору // Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара»: <http://etnoua.info/novyny/rekomendacijaoon-pro-zberezhenja-folkloru/>
11. Репозитарій Одеського національного університету імені І.І.Мечникова - <http://dspace.onu.edu.ua:8080/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Другий семестр – залік.

5. Методи діагностики успішності навчання

Поточне контрольне опитування, складання тестів за відповідними темами, складання змістових модулів та захист практичних робіт, підсумковий модуль (залік). В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування студентами усіх видів занять.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом. Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь.
2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної/освітньо-наукової програми.
3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.
4. Вищими навчальними закладами можуть вноситися зміни до форми та змістового наповнення «Програми навчальної дисципліни» залежно від специфіки та профілю вищого навчального закладу.
5. Формат бланка – А4 (210×297 мм).